

TONE PAVČEK: SVET

*Na svetu si, da gledaš sonce.
Na svetu si, da greš za soncem.
Na svetu si, da sam si sonce
in da s sveta odganjaš – sence.*

TONE PAVČEK: KO HODIŠ

*Ko hodiš,
pojdi zmeraj do konca.
Spomladi do rožne cvetice,
poleti do zrele pšenice,
jeseni do polne police,
pozimi do snežne kraljice,
v knjigi do zadnje vrstice,
v življenju do prave resnice,
A če ne prideš ne prvič, ne drugič
do krova in pravega kova
poskusi: vnovič
in zopet
in znova.*

STONE PAVČEK

Tone Pavček je znan slovenski pesnik, prevajalec, urednik, publicist, politik in kulturni delavec. Rodil se je 29. septembra 1928 v Šentjurju pri Novem mestu.

Življenjepis

Tone Pavček je imel brata – dvojčka, ki pa je po njunem rojstvu umrl. Velikokrat pravi, da mu je brat zapustil svoje neizrabljene talente in naročilo, naj živi še zanj.

Prvi razred Osnovne šole je obiskoval v Mirni Peči, naslednje leto pa so ga prešolali v internat k nunam v Ljubljano. Med vojno je dve leti bival v domačem kraju. Rad je kmetoval pri sorodnikih. Prve verze je pisal že v osnovni šoli, svojo prvo pravo pesem **Sonet Ivanu Cankarju** pa je objavil po maturi.

V Ljubljani je končal gimnazijo in študij prava ter se zaposlil kot časnikar pri Ljudski pravici in Ljubljanskem dnevniku. Službovanje je nadaljeval kot novinar in urednik na RTV Ljubljana ter bil tudi ravnatelj Mladinskega gledališča v Ljubljani. Bil je glavni urednik Cankarjeve založbe, štiri leta pa je predsedoval tudi Društvu slovenskih pisateljev. Leta 1989 je na ljudskem zborovanju prebral II. majniško deklaracijo ter se zavzel za slovensko neodvisnost.

Leta 1996 ga je Unicef imenoval za enega izmed svojih ambasadorjev. Od leta 2001 je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Še vedno je pogost gost številnih literarnih večerov, bralnih značk in različnih srečanj. Velja za očarljivega in iskrirega sogovornika, zato so ga veseli povsod, kamor utegne priti. Pavček že vrsto let obdeluje svoj vinograd na Primorskem, postal pa je celo vinski svetnik evropskega reda Vitezov vina. Njegova hči je znana igralka Saša Pavček.

Sedaj je upokojen in živi v svojem vikendu na Primorskem.

Delo

Pavček se je bralcem v knjigi prvič predstavil leta 1953 v zbirki **Pesmi štirih** skupaj s Kajetanom Kovičem, Cirilom Zlobcem in Janezom Menartom.

Prva izpovedna dela tega pesnika so poudarjala življenjsko moč. Njegov odnos do narave je bil pogosto harmoničen. Tako lahko označimo zbirke **Sanje živijo dalje** (1958), **Ujeti ocean** (1964) in **Poganske hvalnice** (1976).

Njegov pesniški razvoj je dosegel vrh v zbirkah **Dediščina** (1983) in **Goličava** (1988). Deli sta napisani tako, da ju ob branju doživljamo. V obeh se je prizadeto, a z veliko ustvarjalno močjo dotaknil vprašanj življenja in smrti. Zbirki se ukvarjata z tragedijo – sinovim samomorom, ki se je zgodila Pavčku.

Pavček je v obliki njegovih pesmi zavezan zvočnosti verza. Njegova lirika je blizu prvotnemu izvoru poezije, ki jo določa govor in ne pisava. Večina njegovih pesmi ima vezano obliko z rimo, hkrati pa je ritem vseskozi razgiban. Način izražanja, ki ga v pesmih uporablja Pavček je pripomogel k visoki vrednosti in privlačnosti njegove poezije.

Zelo pomembno je Pavčkovо esejistično pisanje, še posebej v dveh delih objavljeno

knjigo **Čas duše, čas telesa** (1994, 1997). V njej je spregovoril o svojih dolenjskih prednikih, o odraščanju dečka in mladostnika, o šolanju in življenju. Ta avtobiografska izhodišča je nadgradil z širšimi pogledi na življenje (izmenjava svetlobe in sence, duhovno stanje, hvala življenja in hlad minljivosti).

Pesniške zbirke za odrasle

- Zapisi, 1972
- Iskanje sveta, 1973
- Poganske hvalnice, 1976
- Pesmi, 1978
- Temna zarja, 1996
- Dolenjske bližine, 1998
- Upočasnitve, 1998

Pesniške zbirke za otroke

Za otroke je napisal več kot 20 knjig, med katerimi je najuspešnejše delo **Juri Muri v Afriki** (1958). Zbirka **Majnice in fulaste pesmi** (1996) je zasnovana v sodobnem najstniškem duhu in govoru. Napisal je tudi dve pripovedni deli za otroke: **Kaj je najlepše** (1969) in **Mokedaj** (1976).

Ostale pesniške zbirke za otroke:

- Trije bratje in zlata ptica, 1956
- Maček na dopustu, 1957
- Polž pred nebotičnikom, 1960
- Velesenzacija, 1961
- Sončece v žepu, 1960
- Strašni lovec Bumbum, 1969
- Slon v žepu, 1979
- Prave (in neprave) pesmi, 1986
- Besede za sladkosnede, 1991
- Majhen dober dan, 1992
- Sonce in sončece, 1993
- Živalski ringaraja, 1994
- S črko čez Krko, 2003

Priznanja

Za svoje delo je velikokrat prijel priznanja. Za pesniško zbirko **Dediščina** je leta 1984 dobil Prešernovo nagrado, za delo **Ujeti ocean** pa je dobil Nagrado Prešernovega sklada, že trikrat je prejel Levstikovo nagrado (1958, 1962, 2003), Kajuhovo, Trdinovo in nagrado Večernica.

Pavček je na svoja priznanja ponosen vendar meni, da nagrade niso merilo resničnega uspeha, važneje je, da sam čutiš v sebi odgovornost za napisano in da jih kdo kdaj bere. Svojevrstno priznanje pa je to, da je večina njegovih del prevedena v številne tuje jezike.

Prevajalni opus

Pavček velja tudi za mojstrskega prevajalca. Prevaja rusko poezijo 20. stol. (Jesenin, Majakovski, Ahamatov, Pasternak in Cvetajev), pomembni pa so tudi prevodi iz srbohrvaščine, beloruščine, gruzijščine in albanščine.

Viri

- Biografije članov SAZU (http://www.sazu.si/biografije_V.htm)
- Samo vprašanja in odgovori (http://www.zupca.net/dnevna_soba/knjiga_meseca/t_pavcek.htm)
- Na današnji dan (Spletno DELO, 29. september 2006)
- Tone Pavček: *Dediščina* (Uvod)
- Pavčkovi pesmi: *Ko hodiš* in *Svet*